

نومرو : ۹۴

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده

داثره اجتهدده

“ Iditihad ” Constantinople

دوردنچی سنه

اجتهاد

حریت فکریه به خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الہامی صفا

۲۰ شباط ۱۳۲۹

آبونه

سنه لك آلتی آلتی

تورکیا ایچین ۵۰ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۵۰ فرانق ۸۰ فرانق

نسخه سی ۵۰ باره

بر انکلیز قادیلنک دیگر قادیلنره مراجعتی

بر ملتی تشکیل ایدن ارککلر ایله قادیلنرک وطنه قارشی ایضا ایده بیه جکلری ایکی درلو خدمت ویاخود وظیفه موجود اولوب ، بونلر اکثریا بربریه مقایسه ویاخود معاکسه اولورلر . بو خدمت ویاخود وظیفه دن بری مملکتک مدافعه سی ، ودیکری ده دنیایه چوجق کتیرمک ویتشدرمکدر .

برنجی سی ، خدمات عادیه مدنیه و ملکیه دن استشنا وملتک همت وفداکارلغیه تعلیم ، تربیه و تجهیز ایدلمش یوز بیکلرله کشیدن مرکب ، قوه عسکریه ویاخود اردو اولوب ، مکمل وواسع تشکیلاته مالک و نظاماته تابعدر . ایکنجی سی ، بر حال طبیعی اولوب ، تدابیر عاقلانه ایله اداره تحتنه اله بیلیمک ممکن ایکن ، نه تشکیلاته ، نه تعلیم و تربیه یه ، نه استحضاراته ، نه بر اصول و نظامه والحاصل ایی نتیجه یی تأمین ابدجک هیچ بر شیئه مالک دکادر .

بونک نتیجه سی اولق اوزرده ملتک شرائط بدنیه و بنیویه سی ، اولمه سی اقتضا ایدن درجه دن ، پک زیاده فنا و اشاعیدر . بر قادیلنرک شرف و سعادت محضه اولان والدلک ، فضیلت و قوتی ضایع ایدرک ؛ کبه قالمق ، دنیایه چوجق کتیرمک و بوندن صکره اونو مکملآ یتشدرمک کیفیتی اکثریا هر درلو حس مسئولیتدن عاری بر حال و قاچیللمه سی ایجاب ایدن بر بلا کبی تلقی اولنمقده ، و بعضاً نسیان و عدم اهمیت و بعضاً غدر و خیانت ایله مترافق معامله یه معروض طو لنمقدهدر .

چوجقلرک فنا باقیلوب ، فنا یتشدرلمه سی سببیه تماماً نشوونما بوله مامه سی یوزندن ملتک دوچار اولدینی ضیاع و ضررک مقدارینی تعیین ایتمک مشکادر .

بز هپ بیلیرزک ، قباحه تخمین ایله ، هر سنه 100000 صی بلا سبب و بلا ایجاب تلف اولمقدهدر . چوجقلر مکتبلرده فنا یدیرلمکده و فنا یتشدرلمکدهدر .

فقراضرک احوال بدنیه و بنیویه سی آغلانه جق حالدهدر . قادیلنریمز وظائف طبیعیّه مادرانه سنی ادا و ایضا ایتمک کیتدکجه دهآز مقتدر اولمقدهدر . هر کون مقداری تزیاید ایدن مختل الشعور ارکک و قادیلنری قیامق ایچون دائماً یکی بیمار و تیمارخانه لر انشا ایدلمکده اولدینی کبی ، بر چوق ایشخانه لرده ، تیمارخانه یه سوقی ایجاب ایتیه جک درجه ده مختل الشعور اولان بر چوق کیمسه لر ، دیوانه صیفنه نقل اولنمقدهدرلر ، که الیوم بونلردن یالکز لوندرده 8000 کشتی و تکمیل انکلتزده 20000 کشتی موجوددر . ایشنرلر آره سنده ، کرک فکرآ و کرک بدناً منظم ایش کورهمیه جک درجه ده علیل ، یوزلرجه آدم واردر . خسته خانه لریمز ، وجودلرینک عدم قدرتی ایجابی اوله رق حیات عادیه و یومیه نک بار اضطراربه مقاومتیه مقتدر اوله میانلر ایله طولودر .

بو حقایق اندیشه کارانه ، اپی زماندنبری ، حقیقتی کورنلرک فکر و ذهنلرینی اشغال ایتمکدهدر . شمندی اسمی خاطر مه کلیان بر محرر صوک زمانلرده شوویه دیش ایدی : — « هر ملت کندی فقرا و ضعفاسنه باقی مجبورتی تحتنده بولونمه سی قضیه سنی قبول ایتدیکمز حالده ، و ملتک هر 300 کشیده بری مختل الشعور ؛ و هر 160 کشیده بری ، قانونه مخالفت سببیه حبس جزاسی کورمش ؛ و مکتب چوجقلرینک هر 100 ده بری دماغاً و بدناً عدم اقتدار کوسترمسندن طولایی خصوصی صورتده تدریس و تدایویه محتاج اولیور ؛ و بتون انکلتزده 30 ده بر ، ولوندرده 25 ده بر کشتی دینلجی اولور ایسه ؛ او حالده بونلره بر چاره بولق ایچون فعالیت جدیدیه تثبث ایتک زمانی ککش اولدیغنه قناعت ایتلی یز .

بوکی احوالک حدوثنه بر انسان سبیلرک اشتراک ایتمش اولدیغنه شبهه ایدیه من ایسه ده ، بوسبیلردن بری و بلکه اک مهمی والدلک وظائفک قضا ایضا ایدلمسی اولدیغنک انکار اولنه میه جغنه ده قناعت ایتک لازمدر .

موجب‌به جمع ایتدیکی اچه ایله بر چوق قیمتدار اراضی و عرصه مباحه ایدرک بورالره جسم مکتبلر، دارالعجزه لر، دارالشفقه لر، ایتامخانه لر انشا ایتدیکی کچی، کویلرده و قـ به لرده ده بوکامائل بر چوق مؤسسات تشکیل وتأسيس ایتشدر.

مع مافیه بورالره قبول ایدیلنلرک قسم اعظمی ابوی خسته، یاخود ایشسر قالمش، یاخود حبس ایدلمش چوجق لدر. حالوکه بونلردن ماعدا، بدناً جیلز، عقلاً فقیر ولاده احمق بر چوق چوجق ایله ابوی یاخود بونلردن بری چوجغه باقمقدن عاجز دهانه قدر چوجق واردر. چوجق لری محافظه و حمایه قانونلری حقیقه پک مهم موادی حاویدر. اکر بونلر تطبیق اولنه بیلسه ایش ده پک چوق اصلاح ایدلمش اولور. فقط مع التأسف، او قانونلرک اکثر موادی یابسبتون غیر قابل تطبیق و یاخود تطبیق غایت مشکل برشکلده در. مثلاً، او قانونک بعض موادی ایجابجه بر چوجغه معاونت ایدلیدیکی حالده، ابوینک چوجغه باقمق مسئولیتی تخفف ایدر. بوا یسه پک بیوک سؤمثالی موجب اولمقددر. چوجق لرینک آخرلری طرفندن باقیلوب معاونت ایدلیدیکی گورن نیجه لاقید آنا و بابا لر آرتق اونلره باقمق و بسلمکدن امتناع ایدیورلر. بعض احوالده چوجخی اناسز و باباسز عد ایتمدن اکا معاونت ایتک ممکن اوله مدینی گچی، بر طاقم احوالده ده مصرف و یاخود جنس معاونتک قانونه موافق دوشما سندن غیر قابل اجرا قالیور. هر حالده بو خصوصه رسمیت و یاخود مأموریت رسمیه مقتضای مسئله ایله ضد و آنی مانع بولنمقددر اولدینی کورلمکده در.

چوجق لر آره سنده کثرت و فیاتک اوکنی آلتق اوزره بعض خصوصی تشبثاتده دخی بولنمقددر ایسه ده، بونلر اکثریا موقعی و محلی بر شکلی حائر اولدیندن اکثریت بوندن استفاده ایده مامکده در. بوکی احوال قارشوسنده قادینلرک نه یامه سی ممکندر؟

خدمت عسکریه ایله چوجق کتیرمک و بیوتکم

هر چوجق، بر موجود، بر انسان اولمق حسیه، بر طاقم حقوقه مالکدر، بر حقوقدن بری، ائی طوغمش اولمق، یعنی صحت وجوده مالک ابویندن مشروع اوله رق طوغمش، بونکله برابر ائی بسلمک، ائی باقلمق، ائی محافظه و لنمق حقوقلرینه ده مالکدر. هر قادینک وظیفه سی، هر چوججک حق احقاق ایدلمش اولدینی کورمکدر.

قادینلر ایچون ائی والدلک منافعتک تأمین خصوصه ده اتحاد ایدرک هر درلو سعی و غیرتده بولنمق وفدا کارلق ایتمکدن ده بیوک وطن پرورلک اوله ماز. ارککار وطن پرورلک ایجاباتی بشقه یوله ایفا ایدرلر؛ آنلر، وطنی مدافعه و قادین و چوجق لری تهلکدن محافظه ایتک ایچون عسکر اولورلر. واردولر تشکیل ایدوب، هر درلو مخاطره یه قارشو آلتق ایچون هر درلو مشکلات و محرومیت قاتلانورلر. بو حالده انکیز قادینلرینک وظائف وطن پروریسی او اردو ایچون صاغلام دماغ و صاغلام وجودلی چوجق یتشیرمک، اونی ائی تربیه و تعلیم ایدرک، مستقل، نفسنه اعتماد صاحبی، قوتلی متشبث آدم احضار ایتک اولمیدر. ایسته بو آدم لردرکه، مملکتک و ملتک سلطنتی محافظه و اجدادینک نامنی اعلا ایدرلر.

چوجق حیاتنک محافظه و سیاتی ایچون شمیدییه قدر برخیلی شی* یاپیلمقابه برابر بوندن صکره یاپیله جق باشلیجه شی* قادینلرده حسیات اخلاقیه نک اعلاسی تأمین ایده جک عواملک تأسیسه چالیشمقددر. دینیه بیلیرکه، بو بر درجه یه قدر طوغری عد اولنور. حقیقه اصحاب شفقت و مرحمت بویوله بر چوق مؤسسات حصوله کتیرمشدر. جمعیتلر تشکیل، دارالشفقه لر، تعلیم خانه لر، فقرامکتبلری تأسیسی، ایام تعطیلیه اعانه لری جمعی کی امور و وسائط ایله چوجق لرک اصلاح احواله سعی و غیرت ایتشدرلر. مع مافیه بونکله او مسائل حل اولنش عد اولنه ماز؛ زیرا حالا علیل طوغمش، فناطعام اولنمقددر و فنا معامله کورمکده یوزلرجه چوجق موجوددر. حکومت «فقرا قانونی [*]» [*] انکارنده حکومت فقرا ویرکوسی نامیه خلقدن بر ویرکوا لیر، بوندن حاصل اولان اچه نک صورت صرف و سائره سی تعیین ایدن قانونه «فقرا قانونی» دینور.

بوجعیت اعضایی و یا جمعیت معیتند بولنه جق ایه ، حکیم و صحیه مأمورلری خلق نزدنده معاونت و نصایح لازمده بولنه جق کبی ، حکومتی دخی قانونک صورت و وسعت تطبیقندن خبردار ایدر . بوجعیتلرک دیگر بر وظیفه سیده اصحاب شفقت و مرحمتدن اعانه و پاره طوبیلا مقدر . طوبیلانان اعاناتک صورت صرف و سائر دسنی تفتیش ایچون طرف حکومتدن بعض مفتش عمومیلر تعینی انتظامک محافظه سنه یاردم ایدر .

مع مافیه ، بوجعیتلرک هدف اصلیمی : چوجخی ای طوغورتمق ، ای بیوتک ، ای یتشیدیرمک و بویله جه مملکتده صحیح البنیه والده و پدرلرک مقدارینی تزید ایتک وینه بویله جه انکلیز ملتنی کرم و سرد حیاته مقاوم برحاله کتیرمک اوله جقدر . بویاسه اولا چوجقنلر آردسنده کثرت و فیاتک اوکنی آلمق ، ثانیاً چوجقنلری حفظ صحته موافق ارضاع و اطعام ایتک ، ثالثاً ای کیدرمک ایه اولور . بونلرده قادینلری تعلیم و تدریس ایتک ، انلرده والده اولمق و چوجغنه ای باققی فضیلت اولدیغنه قناعت حاصل ایتدیرمک ، قادینی ای بسلمک و لزومنده سکون و استراحتی تأمین ایتمکه میسر اولور . هر والده کندی چوجغنی کنیدی ارضاع ایتمه سی (حفظ صحته موافق اولدیغی صورت) پک فائده لیدر . انا سودیه ارضاع ایدیه میان چوجقنلر ایچون خالص و اوجوز سود دپولری تأسیسی لازمدر . چوجق کتیره جک قادینلره مخصوص خسته خانلر پک نافع مؤسسه لردر .

ملتک جمله بنیویه و بدنیه سنک اصلاحی و محافظه زندکیسی خصوصنده یمک پیشیرمک صنعتک تعلیمی و اطعام و اعاشه فنک تدریسی اک مهم ماده لری تشکیل ایدر . صنایع مکتبلری آردسنده طباحت یعنی آشجیلق مکتبی اک زیاده اهمیت و یریه جک بر مؤسسه عد ایدملیدر . غلبه لق شهرلرک لوقطه لرنده صحته نافع طعام بولمق بوکون پک مشکلدیر . قزلره مکتبلرده یمک پیشیرمک هم نظری و همده محلی صورنده مکملاً تعلیم

آردسنده کی مناسبیتی تحت تفکر و مطالعه یه آله رق ، اردویی تنظیم و اداره ایدن نظامات و ترتیباتی کنندی حوالی و احتیاجاتمه توافقی ایده جک بر صورت افراغ ایه قبول و تطبیق ایتک ظنمجه پک بیوک منافع تأمین ایدر . مسئله نک هر جهتی دوشونوب اجرا ایده ییله جک بر چوق قادیندن مرکب منتظم ، فعال و متخصص وعین مقصده خادم بر جمعیت ملتک احوال و شرائط بنیویه سنک اصلاحی خصوصنده پک بیوک بر قوته مالک اولور . بوجعیت دولته جه موضوع قوانینی تطبیق ایتک ، و یا خود ایتدیرمک خصوصنه دقت ایده جکی کبی . غیر قابل تطبیق کبی کورینن ماده لری دخی عملی و نافع برشکله ارجاع ایدر . و بویله جه مأمورین رسمیه نک اجرا سندن عاجز قالدینی بر چوق خصوصاتی غیر رسمی صورته و فقط صمیمیت و شفقتله اجرا و تطبیقه قدرتیاب اولور .

قابله لر قانونی ، ولادت قانونی ، محافظه حیات صبیان قانونی کبی قانونلردن ، قابله لره متعلق اولانک اهمیت نسبتنده تطبیقی وقته و غیرته باغلیدر . مملکتک بتون تولداتی فنی صورته سوق و اداره ایده جک مقدرده قابله یه مالک اولمق ایچون ده ا بر چوق سنه لر بکلمک لازمکله جکدر . هله محافظه حیات صبیان قانونی ، یوقاریده دیدیکم کبی جمعیتلر تأسیس اولندججه ، نصل تعقیب و تطبیق اولنه جغنی اکلامق ممکن دکادر . چونکه بوقانونک تطبیقی انجق شفقت مادرانه ایه متحسس و بر صفت رسمیه یی حائر قادینلره محتاجدر . بو خصوصده خدمت فخریه نک بیوک یاردمی اولمقده ایسه ده ، بعض کیمسه لر ایچون پکده حسن تلقی ایدیه میه جک اولان بویله بر خدمتک عرض و تکلیفی بر صفت رسمیه ایه تأیید ایدلمکجه نتیجه مطلوبه یی حاصل ایده میه جکی آشکاردر .

بو کیفیت ، بر صفت رسمیه یی حائر قادینلر جمعیتک اهمیتنی واضحاً کوسترر . جسامت و اهمیتته کوره هرلوا و یا ناحیه ده حکومتجه مصدق بر جمعیت رسمیه نسائییه تشکیلی پک لزوملیدر . بیوک شهرلرده بویله جمعیتلر بعد و مسافه نظر دقت الیه رق تکثیر ایدملیدر .

النهرق دها ابي اولاد يتشدير مك چاره سنه توسل ايتمك
بر امر مجبردر . كنديسنى وطن پرور عد ايدن هر
قادين بو خصوصه وظيفه سنى ايها ايتمكدن اجتناب
ايدمىز .

آره مزده هر كون بوزلرله صبيان ترك حيات ايتمكده ،
بر چوق چوققار آچ و چيلاق كزمكده ، و جناب حق
كنديلرى معزز بر والده اولمى ايجون ياراتدغى بيكرجه
قيز قرداشلرىمىز وظيفه اصليله لرى اولان موجب مسؤليت
خصوصاته قطعياً عطف اهميت ايتمه مكده دوام ايتدكجه
بايله جق بر چوق وظائف اولوب ، بوده انكتره ني
چوققارلىنى ابي طوغورر و ابي بيودر صحيح الوجود
وقوتلى قادين وار ككلره مالك بر مملكت ياپمقدرد .

بوندى نقلدن مقصد : وطن پرور تورك قادينلر ينه ابي
والده اولمى و هم مملكتىمىز هم كنديلرى مدافعه و محافظه
مقدرد اولاد يتشدير مك خصوصتك نه قدر مهم بر مسئله
اولدغى بر كره دها تفكر و تقديره سبب و وسيله تدارك
واحضار ايتمكدن عبارتدر .

مترجمى : حسن سرمرد

اولمى ايجاب ايدر . خانه حياتى اداره بيتيه اساساتى تعليم
وتدريس ايدلامش قيزلر ابي والده اوله مازلر . بناء عليه
يوقا ريدده ذكر ايتديكم محافظه و حمايه حيات اطفال قادينلر
جمعى ، قادينلر معارف جمعيتلرله و يا خود معارف عموميه
جمعيتلرله تشريك مساعى ايدرك مقصده وصول ايجون
الك ابي واك سهيل اصوللرى بولوب تطبيق ايتمك كر كدر .
حفظ و اصلاح صحى تاامين ايدن هر درلو او يونلر
و جناسيتقار معلم و معلمه لرك الك زياده اهميت ويره جكلرى
شيلردر . بو خصوصه بلديه طيب و دوقتورلر ينك
نصايحه توفيق حركت مطلوب اولان نتيجه ني استحصاله
ياردم ايدر .

ابي والده اولمى مسئله سى ، ابي وطن پرور اولمى
مسئله سيدر . تولداتك كيتدكجه تناقص ايتمكده اولدغى
دائماً ايتمكده يز . فقط بونك الك فاسى نره سى بيلير ميسكيز ؟
بوتناقص تولداتك هيچ اولمامه سى ايجاب ايدن يرلرده
يعنى مملكتك چوققارلىنى الك ابي يتشدر مكه مقتدر اولنلر
آره سنده وقوعه كلسيدر . فقرا محمله لرنده ، كوشه باشلرنده
ميدانلرده ، سوقاق آره لرنده ، ميخانه قبول لرنده كومه كومه
چوققار كورلدكي حلاله ، اورته و ابي حلالى خلقك
سا كن اولدقلى خانه لرده چوققار يا هيچ بوق ، و يا خود
ايكى اوچ ديه صايله جق قادار آزدر . متوسط تروته مالك
خلقه متسوب دينج ، صاغلام قيز و اوغلان چوققار ك
كوندن كوندن ازالديغى فرقته و اريه جق درجه ني بولمشدر .
حال ووقى ابي خلق آره سنده ايسه بر طاقم اسباب
طبيعه طولاييسيله فاميلالرك عددى تناقص ايتمكده در .
يالكنز الك فقير ، بنيه جه ضعيف و ناقص و عاجز خلق
آره سنده تولداتده يك آرز تناقص واردرد .

اكر بوكا بر چاره بولماز ايسه بر قاچ نسل صكره
ملك حالى نه اوله جقر ؟ بر زمانلر مغرور اولان انكليز
نسلى بطلى و فقط قطعى صورتده بوزلمقده و تردى ايتمكده در .
بو حلاله بر يتانيا امپراطور لغتك استقبالى محو اولمش
ديمكدرد . بناء عليه انكتره نك منافع عاليه سى نظر دفته

اقتصاديات

ماليه ، صنايع ، زراعت

توتون ره زى امتيازى و مجلس مبعوثان . — معلوم
اولدنى ئوزره ۱۹۱۴ سنه سنده مدق ختام بولان توتون
رؤى امتيازى اون بنس سنه دها تمديد ايدلمشدر . فقط ره زى ،
امتياز مدت ك تمديدى ايجون مجلس مبعوثانك توتون قاچاقچىلى
حقننده كى قانونى قبول ايتمه سنى شرط قوشيور . اكر بو يكي
قانون ۱۹۱۴ سنه سنك نيسان آبي بدايته قادار قوه تشريعه
طرفندن قبول و تصديق ايديله يك اولورسه ، ره زى ،
امتيازى آلفندن واز كجه جكدرد .

حال بوكه ره زى امتيازى نك تمديد مدق مسئله سنك . يالكنز
توتون قاچاقچىلغنه عائد اولان جهتى دكل ، تمامى يعنى بالذات تمديد
مدت كى قى مجلس مبعوثان طرفندن قبول و تصديق محتاجدر .